

Specializuoto ugdymo krypties programų (pradinio, pagrindinio ugdymo pirmos dalies kartu su muzikos, dailės ir (ar) menų ugdymu programomis) projektų viešasis svarstymas
Klaipėda, 2012 m. spalio 19 d.

Lina Bėkšienė, mokytoja metodininkė,
Klaipėdos Eduardo Balsio menų gimnazija

1–4 klasių solfedžio programos analizė, pastabos, siūlymai

Specializuoto ugdymo krypties mokymo įstaigos iki šiol pasigesdavo programų, apibrėžiančių dalyko paskirtį, uždavinius, struktūrą, didaktines nuostatas, mokinių pasiekimus, turinio apimtį, vertinimą. Tad noriu padėkoti programos rengėjams už sunkų, bet prasmingą darbą. Džiaugiuosi, kad turėjome galimybę susipažinti su šiuo projektu ir buvome pakviesti į jo viešąjį svarstymą. Klaipėdos Eduardo Balsio menų gimnazijos muzikos teorijos metodinės grupės nariai išigilino į 1–4 solfedžio programos projektą. Pedagogų pastebėjimai ir siūlymai remiasi ilgamete darbo patirtimi, ne kartą patikrinti įskaitose bei egzaminuose, todėl manome, jog būtų prasminga atkreipti į juos dėmesį.

Atsisakyti:

Solfedžio, muzikos pažinimo bei muzikos istorijos programos per daug apjungtos. Žinoma, tarpdalykiniai ryšiai bei disciplinų integracija būtina. Tačiau jaunesniojo mokyklinio amžiaus vaikų gebėjimas įsisąvinti sąvokas, reikšti mintis ribotas. Muzikos kūrinį klausymas atima daug pamokos laiko, būtino kitoms veiklos sritims. Manome, jog: skirti atlikėjus, instrumentų tembrus, formas, žanrus derėtų mokyti ne solfedžio pamokose; 1–4 klasėse per anksti natas skaityti bei užrašyti boso rakte, nes smuiko raktas įvaldytas dar nepakankamai. Akivaizdus skirtumas tarp užrašymo ir diapazono galimybių ap sunkintų bei trikdytų sklandų dainavimą.

Įtraukti:

Pasigedome intervalų bei akordų skyrimo klausia. Manome, jog išmokus girdėti, suvokti ir atpažinti intervalus, intonavimas tampa tikslesnis, prasmingesnis, sąmoningesnis. Siūlytume įtraukti visus paprastuosius intervalus, išskyrus septimą. 3–4 klasėse metas susipažinti ir su pagrindiniais tonacijos akordais T S D bei M ir m kvintakordais bei mokyti juos skirti klausia.

Siūlytume pakeisti kai kurias formuluotes.

Solfedžio grupėse mažiausias mokinių skaičius septyni, ne visada įmanoma grupę sudaryti iš tos pačios atlikėjo raiškos krypties mokinių. Be to, visi mokiniai ugdomi pagal tuos pačius reikalavimus. Tad mokykla grupes skirsto pagal galimybes. Baigiant ketvirtą klasę, siūlome:

- atsiskaitymo formą raštu. Mat jaunesniojo mokyklinio amžiaus vaikai jautriai reaguoja į svetimus žmones ir, atsakinėdami žodžiu, patiria stresą, parodo kur kas blogesnius rezultatus. Rašto darbų rezultatai gerokai objektyvesni;
- dirigavimą dainuojant pakeisti pulsavimu, kas leistų siekti kokybiškesnio natų skaitymo, kvėpavimo, intonavimo,
- natų skaitymo ir užrašymo diapazoną Do–do³ susiaurinti iki la–fa², kad kuo labiau priartinti prie realaus balsų skambesio,
- kanonus dainuoti,
- 3–4 klasėse, kuomet vienbalsio dainavimo įgūdžiai pakankami pereiti prie dvibalsio dainavimo.

SOLFEDŽIO 1–4 klasė

1. SIŪLOMA ATISISAKYTI (nurodomos konkrečios vietos, kurios neturėtų būti įtrauktos į programą)	PAGRINDIMAS (nurodomos priežastys, kodėl jų reikėtų atsisakyti)
3. Muzikos klausymasis, atpažinimas, užrašymas (3.1) Dėmesingai ir atidžiai išklausyti sakinio trukmės muzikos tekstus, vienos ir dviejų dalių muzikos kūrinius.	Manome, kad tai Muzikos pažinimo 3–4 klasėse sritis.
(3.2) Klausia skirti, atpažinti ir apibūdinti klausomų muzikos tekstų savybes.	Manome, kad tai Muzikos pažinimo 3–4 klasėse sritis.
(3.2.2) Nustatyti ir įvardyti klausyto muzikos teksto atlikėjus, žanrą.	Manome, kad tai Muzikos istorijos 5–6 klasėse sritis.
7. Turinio apimtys (7.1) Tembrai: pučiamieji (mediniai ir variniai), styginiai, fortepijonas, liaudies instrumentai, kamerinis ansamblis, dviejų ir trijų dalių forma, įvairių tautų liaudies šokiai, rondo, variacijos.	Manome, kad tai Muzikos pažinimo 3–4 bei Muzikos istorijos 5–6 klasėse sritis.
(7.2) Natų skaitymas ir užrašymas boso rakte.	Nepakankamai įvaldytas smuiko raktas, diapazono ir užrašymo neatitikimas.

2. SIŪLOMA ĮTRAUKTI (nurodoma, ką konkrečiai reikėtų įtraukti į programą)	PAGRINDIMAS (nurodomos priežastys, kodėl tai turėtų būti įtraukta į programą)
3. Muzikos klausymasis, atpažinimas, užrašymas (3.2.4) Atpažinti klausia paprastuosius intervalus, išskyrus septimą (3–4 klasėse).	4 klasės solfedžio egzaminas rodo, kad šio amžiaus moksleiviai pajėgūs klausia skirti minėtus intervalus.
7. Turinio apimtys (7.3) Intonuoti dermėje oktavą (greta primos–sekstos 3–4 klasėse).	Patirtis rodo, kad 3–4 klasių mokiniai geba intonuoti šį intervalą.
(7.3) Atpažinti klausia tonacijos akordus T S D (3–4 klasėse).	4 klasės solfedžio egzaminas rodo, kad šio amžiaus moksleiviai pajėgūs klausia skirti minėtus akordus.
(7.3) Atpažinti klausia mažorinį bei minorinį kvintakordus (3–4 klasėse).	4 klasės solfedžio egzaminas rodo, kad šio amžiaus moksleiviai pajėgūs klausia skirti minėtus akordus.

3. SIŪLOMA KEISTI (nurodoma, ką konkrečiai reikėtų keisti programoje)	NAUJA FORMULUOTĖ	PAGRINDIMAS (nurodomos priežastys, kodėl siūloma keisti)
5. Didaktinės nuostatos (5.2.) Mokiniai į grupes skirstomi pagal atlikėjo raiškos kryptį.	jeigu leidžia galimybės...	Ne visuomet įmanoma užtikrinti tos pačios atlikėjo raiškos krypties minimalų 7 moksleivių skaičių grupėje. Be to, visi mokomi pagal tą pačią programą.

(5.2.) Patalpa, jos aprūpinimas įranga... turi būti	pagal galimybes turi būti...	Ribotos mokymo įstaigos galimybės
(5.4.) Baigiant ketvirtą klasę atsiskaitymo forma - egzaminas žodžiu ir raštu.	atsiskaitymo forma – egzaminas raštu.	Daugelį metų mūsų gimnazijoje naudojama atsiskaitymo raštu forma leidžia pakankamai patikrinti ir įvertinti moksleivių pradinio muzikinio raštingumo lygį, jų specialiuosius gebėjimus. Užduočių atlikimas žodžiu komisijos akivaizdoje šio amžiaus vaikams sukelia papildomą stresą ir parodo ne visai objektyvius rezultatus.
2. Intonavimas (2.2.3.) Solfedžiuojant diriguoti	solfedžiuojant pulsuoti	Šio amžiaus vaikams sudėtinga tuo pat metu „skaityti“ muzikinį tekstą, taisyklingai kvėpuoti, intonuoti ir diriguoti.
7. Turinio apimtys (7.2., 7.3.) Natų skaitymas, užrašymas Do – do³	natų skaitymas, užrašymas la–fa²	Ribotas šio amžiaus vaikų diapazonas, menka natų „skaitymo“ patirtis.
(7.3.) Kanonų dainavimas 1–2 klasėse.	kanonų dainavimas 3–4 klasėse	Tebeformuojami vienbalsio dainavimo įgūdžiai nepakankami intonuoti dvibalsius kūrinus.

4. Sritys, kurioms įgyvendinti reikėtų pagalbos	PAGRINDIMAS (nurodoma, kokios konkrečios pagalbos reikėtų)

5. Ar reikalingi mokymai?	

6. Kiti siūlymai	
5. Didaktinės nuostatos (5.3.) Pasigedome aktyvių mokymo/si metodų (Pasaka be galo, Kurmis, Ritmo šturmas, Atsiremkim į toniką ir kt.) paaiškinimo	Mokymo/si metodai šiais pavadinimais mums nežinomi.
6. Mokinų pasiekimai (1.1.2., 2.2.3.) Norėtume „taktavimo“ sąvokos patikslinimo.	Ką programos autoriai turėjo omenyje – garsų skirstymą į taktus metro nurodymu, stipriųjų takto dalių pabrėžimą ar visų takto dalių parodymą, t. y. pulsavimą.